

2019 – ANUL TRIBUNIȘTILOR (XXXV):

prin cultură un „organism social”- Slavici dușman al statului ...

- Adversarii lui politici - în fața dușmanului să nu ne arătăm slăbiciunile!

1848-1925 **motivul suprem al vieții sociale**

Slavici s'a găsit în luptă, la „Tribuna” și cu ungarilor și cu o bună parte dintre români

Ungurii ... înțelegeau prin împăcare o renunțare a românilor la toate aspirațiile lor de viitor, o închinare în fața steagului stăpânirii maghiare nemijlocite și absolute.

Ioan dușman al statului – „o adevărată nenorocire Slavici pentru societatea în mijlocul căreia trăiește”

Adversarii lui politici dintre români au fost din două categorii:

- cei care grupându-se într'un partid „moderat”, urmăreau împăcarea „cu orice preț” cu ungarilor ...
- naționaliștii intransigenți, cari nu voiau o împăcare a românilor cu ungarilor...

Poporul român trebuie să fie un exemplu pentru această putință, creându-și prin cultură un „organism social” care să sprijinească dezvoltarea lui pe calea progresului.

șagunism - tribunism - sămănătorism

prin cultură un organism social!

Olimpiu Boitoș consemna, în 1927, ideile politice ale lui Ioan Slavici: «Care-i chemarea acestui „organism”? „În urma mărginirii sale fizice, omul, voind a manifesta lucrarea sa sufletească, pretutindenea dă de pedece, peste care nu poate trece. Aceste pedece sunt apoi adeseori numai pentru puterile omului singuratec, prea mari: dacă, conduși de un interes comun, mai mulți oameni își vor îndrepta puterile asupra lor, ele se pot delătura. Și în această putință zace motivul suprem al vieții sociale: ea are chemarea de a da omului acele condiții de dezvoltare, care el singur, fără de societate, nu le-ar fi putut avea»». La notă a adăugat: «„Părerea că aceasta ar fi chemarea statului, mi se pare rătăcită: ea nu poate rezulta decât din lipsa distingerii corecte, din identificarea statului cu însăși viața socială. - Nu e oare cu putință ca oameni din diferite staturi (sic!) să aibă interese comune?”. Poporul român trebuie să fie un exemplu pentru această putință, creându-și prin cultură un „organism social” care să sprijinească dezvoltarea lui pe calea progresului.

Pentru atitudinea lui politică, Slavici s'a găsit în luptă, la „Tribuna” și cu ungarilor și cu o bună parte dintre români. Ungurii vorbeau mereu de o „împăcare” cu românii, pentru că îi neliniștea avântul cu care pornise poporul nostru spre lumină în veacul trecut și erau îngrijorați de forța ce și-o dezvoltă acest popor, împotriva tendințelor lor. Dar ei înțelegeau prin împăcare o renunțare a

românilor la toate aspirațiile lor de viitor, o închinare în fața steagului stăpânirii maghiare nemijlocite și absolute. Recunoașterea unirii Ardealului cu Ungaria ar fi fost întâiul pas spre această închinare și printre români s'au găsit câțiva dispuși să primească această „capitulare”. De o împăcare vorbea uneori și Slavici, dar el punea condiții. O înțelegere între români și unguri s'ar fi putut stabili în cadrele unei monarhii federaliste, în care poporul nostru să se împărtășească de toate drepturile unei naționalități recunoscute ca un factor component al statului, sau chiar și în Ungaria, ca regat cu o relativă independență în cadrele Monarhiei, - pe lângă aceleași drepturi însă. (...)

Și fiindcă Slavici era hotărît și spunea lucrurile deschis cu un curaj îndrăzneț, și fiindcă „**Tribuna**”, pe care o conducea el, câștiga tot mai multă aderență în sufletul românilor și prin apariția ei zilnică, într'o redactare așa de îngrijită, devenia tot mai primejdioasă pentru idealul de hegemonie al ungarilor, aceștia au pornit o campanie puternică pentru desființarea ziarului și pentru înlăturarea conducătorului lui din viața publică a Ungariei. Ziarele ungurești îl învinuiau uneori pe Slavici, pe nedreptul, că nu e cetățean ungar și cereau expulsarea lui din țară, altele îl calomniau, urmărind izolarea lui de societatea românească ardeleană, și totdeauna îl prezentau ca pe un dușman al statului – „**o adevărată nenorocire pentru societatea în mijlocul căreia trăiește**”. Pe străzile Clujului se făceau manifestații împotriva românilor, iar în piață se ardea „**Tribuna**”, cerându-se în numele poporului maghiar suspendarea ei.

Nu sta nici oficialitatea pasivă. Ea l-a chemat în trei rânduri în fața Curții cu jurați și nepedepsit n'a scăpat niciodată; iar ziarelor ungurești pedeapsa li s'a părut totdeauna prea mică. Adversarii lui politici dintre români au fost din două categorii: cei care grupându-se într'un partid „**moderat**”, urmăreau împăcarea „**cu orice preț**” cu ungurii și naționaliștii intransigenți, cari nu voiau o împăcare a românilor cu ungurii, în cadrele Ungariei, cu nici un preț.

Cei din întâia categorie erau organizați; își aveau presa lor, cu care „**Tribuna**” a polemizat. Proporții mai mari a luat polemica cu „**Telegraful Român**” din Sibiu, asupra căreia era stăpân mitropolitul Miron Roman, care împărtășea ideile politice ale lui P. Cosma (n.r. Partenie Cosma). În „**Telegraful**” se scria că Slavici este vândut streinilor, din cauza monarhismului său, și că este periculos pentru „**cauza**” românească, deoarece nu voia împăcarea necondiționată cu ungurii. Mitropolitul nu se prea împăca nici cu literatura, iar cei din jurul „**Tribunei**” aveau și preocupări literare; apoi nu putea suferi oamenii cu independență de cugetare, închipuindu-și că toți trebuie să asculte de el, în toate privințele, ca de autoritatea supremă a românilor de dincoace de Carpați. Voia să pășească pe urmele lui Șaguna, dar nu avea nici capacitatea și nici pregătirea acestuia. Iar numai fiindcă era capul suprem al bisericii, Slavici nu înțelegea să i se supună. Această exagerată latură a dogmatismului bisericesc nu o putea admite nici el, deși era un bun creștin, nu numai în vorbe, ci și în fapte, și nu se sfiește să desvelească taina, ce plutea în jurul curții Mitropolitului, care, prin purtarea lui, nu se dovedea a fi un vrednic păstor sufletesc și nici un drept chivernisitor al averii bisericesti.

Polemica aceasta avea o parte condamnabilă, de care erau vinovați potrivitii lui Slavici din Sibiu. Ei alimentau și ziarele ungurești cu intrigile lor contra lui, făcând astfel un rău serviciu „**cauzei naționale**”, cum spune Slavici, care pretinde **ca în fața dușmanului să nu ne arătăm slăbiciunile și mai ales să nu atribuim unui adversar personal conațional păcate, pe cari nu le**

are. Slavici aduce dovezi că ziarul unguresc „**Pesti Napló**” are informații dela Sibiu, în care se vorbea despre cei dela „**Tribuna**” ca de niște „**lăpădături ale societății românești**”.

Nu este de prisos să amintim că partidul „**moderat**” al lui Partenie Cosma n’ a trăit multă vreme și conducătorul lui s’ a întors pocăit iarăși în adevăratul partid național al românilor din Ardeal. Slavici se bucură de această întoarcere, deși Partenie Cosma nu-l cruța nici acum, nici pe el, nici pe tovarășii lui dela „**Tribuna**”. Probă broșura pe care o publică cu ocazia „**împăcării**” cu partidul național. Lui Slavici îi mai aduceau unii învinuirea că este în serviciul unui partid politic din Regatul românesc: partidul liberal, se împământenește în Ardeal, prin ziarul său, care avea totdeauna o atitudine critică, metodele de luptă politică pătimășă din Țară. „**Tribuna**” într’adevăr relatea și despre situația politică din Regat și reproducea mai ales discursurile din parlament ale frunțașilor politici de dincolo, dar nu depășea marginile imparțialității nici în aprecieri și nici în alegerea discursurilor politice. Iar în privința amestecului politic al partidelor din Țară în luptele din Ardeal, Slavici a fost categoric când a declarat că nu admite inspirații politice dela oameni din afară de granițele Monarhiei - și a fost consecvent cu această declarație».

Lucrarea lui Olimpiu Boitoș prezintă în capitole distincte și „**Ideile culturale ale lui Slavici**” (personalitatea acestuia, descrierea culturală a românilor din Ardeal, optimismul lui Slavici, Direcția nouă sau „**curentul poporal**”, Junimismul „**Tribuniștilor**”, Grigorie Moldovan, Unitatea culturală a tuturor românilor, O pildă: Asilul Elena Doamna, Școala de fete din Sibiu, „**Fumurile patriciene**”, Portretul moral al societății românești ardelene, „**Germanismul**”, Reuniunea română de cântări dn Sibiu și informația culturală, Preocupări de limbă „**Opera literară**” (Ziarul revistă, Alecsandri și direcția poporană. Programul de culturalizare al „**Foiței**”, Biblioteca „**Tribunei**”, Opere originale și traduceri, Scrierile originale ale lui Slavici. Pădureanca. Păcală în satul lui. Polipul unchiului. Fapta omenească. Bibliografia și traducerile).

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2019-anul-tribunistilor-xxxv-prin-cultura-un-organism-social-146553.html>

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, there is a navigation bar with the Tribuna logo and the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". Below the navigation bar, there is a banner for the "FESTIVALUL ENESCU la Sibiu" featuring a list of performers: Monte Piano Trio // Charles Hamelin, Elisabeth Leonskaja // La Grande Chapelle, David Grimal // Nobuyuki Tsujii, Kremerata Baltica // Filarmonica de Stat Sibiu. The main content area displays the article title "2019-anul tribuniștilor (XXXV): prin cultură un „organism social”-" by Marius HALMAGHI, published on 01.09.2019 at 22:22, with 191 views and 0 comments. A small image of a person in a military-style uniform is visible on the right side of the article preview.

În: Tribuna, 01 septembrie 2019